LLYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU

CYFRIFON BLYNYDDOL 1999/2000

ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CYNGOR

Cefndir Statudol

Sefydlwyd Llyfrgell Genedlaethol Cymru trwy Ymgorfforiad Siarter Frenhinol dyddiedig 19 Mawrth 1907 (a Siarter Atodol yn cynnwys darpariaethau cyfansoddiadol a llywodraethol pellach ar 5 Medi 1911). Caniatawyd Siarter Atodol ychwanegol ar 27 Ebrill 1978. Yn ystod 1999/2000 fe'i hariannwyd yn bennaf o gymorthdaliadau'r Llywodraeth a ddarperir drwy'r Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Parotowyd y cyfrifon hyn yn unol a chyfarwyddyd a wnaed gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chytundeb y Trysorlys o dan Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Mae copi o'r cyfarwyddyd ar gael oddi wrth y Cyfarwyddwr Cyllid.

Rhennir y Llyfrgell yn bedair prif adran: Llyfrau Printiedig, Llawysgrifau a Chofysgrifau, Darluniau a Mapiau, ac adran Gweinyddiaeth a Gwasanaethau Technegol. Mae'n un o'r chwe llyfrgell adnau cyfreithiol yn y Deyrnas Gyfunol ac Iwerddon. Derbyniwyd y Llyfrgell gan Feistr y Rholiau ym 1926 yn lle cymwys i dderbyn a chadw cofysgrifau; i gadw Archifau'r Eglwys yng Nghymru, a dderbyniwyd ym 1934, a Chofysgrifau'r Eglwys yng Nghymru, a dderbyniwyd ym 1944; a thrwy orchymyn yr Adran Brofebu trosglwyddwyd y Cofysgrifau Profeb Eglwysig ym 1945. Fe'i dewiswyd, ym 1960, yn gadwrfa cofysgrifau arbennig o dan y Ddeddf Cofysgrifau Cyhoeddus, 1958.

Amcanion

Prif amcanion y Llyfrgell yw casglu, diogelu a chynnal deunydd llawysgrif a chofysgrif argraffedig, darluniadol a chlyweled sy'n ymwneud a phoblogaeth Cymru a'r Gwledydd Celtaidd, a deunyddiau i hyrwyddo addysg uwch ac ymchwil lenyddol a gwyddonol, yn unol ag Amcanion y Llyfrgell fel y'u nodir yn ei Siartrau Brenhinol.

Elusen

Y mae'r Llyfrgell yn elusen gofrestredig, Rhif elusen 525775, Rhif TAW 122 1209 32.

Swyddogaethau Craidd

Nodweddir gweithgareddau'r Llyfrgell gan raglenni gwaith parhaus yn hytrach na chan gynlluniau tymor byr. Mae'r swyddogaethau craidd isod yn cynrychioli'r gwaith cwbl hanfodol y mae'n rhaid i'r Llyfrgell ei wneud er mwyn cyflawni ei Siarter. Y rhain felly sy'n cyfansoddi busnes hanfodol a pharhaus y Llyfrgell. Ni ragwelir y bydd y swyddogaethau craidd hyn yn newid:

1. darparu gwasanaeth effeithiol ac amserol i ddefnyddwyr pell ac agos llawrestrau trwy gyfrwng gwasanaethau cludo ac ymholiadau a thrwy ddarparu catalogau a papur a rhai wedi'u hawtomeiddio.

2. casglu defnyddiau trwy adnau cyfreithiol, pryniant, rhodd, cymynrodd, cyfnewid ac adnau, yn unol a'r polisiau datbygu casglidau diffiniedig a lunnir yn unol a thelerau'r Siarter a phrosesu a storio'r defnyddiau a gesglir.

3. cadw a gwarchod defnyddiau yn y casgliadau.

4. dehongli a rhoi cyhoeddusrwydd i'r casgliadau trwy gyfrwng arweinlyfrau, cyhoeddiadau, llyfryddiaethau printiedig ac ar lein, arddangosfeydd, darlithoedd a thrwy unrhyw gyfrwng priodol arall, a chynhyrchu a chynnal y llyfryddiaeth genedlaethol.

5. gwneud cyfraniadau arbenigol a phroffesiynol a chydweithredu ar lefel Cymru, y Deyrnas Unedig ac ar lefel ryngwladol.

Ategir y swyddogaethau craidd hyn gan strwythurau rheolaeth priodol, rheolaeth ariannol effeithiol a rhaglenni hyfforddi a datblygu staff.

Canlyniadau ac Adfeddiadau

Paratoir y cyfrifon dan Adran 9(4) Deddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992, ar ffurf a bennwyd gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys. Yr adnoddau net a dderbyniwyd gan y Llyfrgell ar gyfer y flwyddyn ariannol oedd £0.028m(1998-99 gwariwyd £0.023m). Cyfanswm yr adnoddau a dderbyniwyd oedd £7.220m (1998-99 £6.948m) a gwariwyd cyn costau tybiannol £7.192m (1998-99 £6.971m). Gwerth cronfeydd yn weddill ar 31 Mawrth 2000 oedd £46.921m (1999 £42.350m).

Dangosir perfformiad y Llyfrgell yn erbyn targedau Cynulliad Cenedlaethol Cymru isod:

		Targed	Gwirioneddol
1	Rhaglen Oldrosi: Cofnodion Cymreig	7,000	6,072
2	Gofal Cwsmeriaid: amser dosbarthu	90%	95.2%
3	Rhifau Ymwelwyr	50,000	48,236

Rhoddir y rhain, ynghyd â sylwadau ategol, yn Adroddiad Blynyddol y Llyfrgell hefyd.

Braslun o Weithgareddau
Cyfeiria prif weithgareddau'r Llyfrgell at yr amcanion a ddiffinnir uchod.
Adroddir am ddatblygu gweithgareddau yn yr Adroddiad Blynyddol y mae'r Cyfrifion Blynyddol hyn yn rhan ohono.

Prisio Asedau Sefydlog Diriaethol
Comisiynodd y Llyfrgell ail-brisiad gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio o dir ac adeiladau yn ystod 1999/2000 yn unol â rheoliadau'r Trysorlys a chyfarwyddiadau cyfredol cyfrifyddu cost i gyrff cyhoeddus. Dangosir tir ar ei werth agoriad ar y farchnad ac asedau sefydlog diriaethol eraill ar gost adnewyddu ostyngol a chânt eu haddasu'n flynyddol trwy fynegrifiad rhwng pob ad-brisiant ffurfiol.

Asedau Sefydlog
Y newidiadau mwyaf arwyddocaol yn yr asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn oedd:

i. Parhad dau gynllun sylweddol o fewn y Strategaeth Systemau Gwybodaeth.
ii. Prynu parhaus ar eitemau sylweddol o offer gan gynnwys periant bocsio ag offer digidieddio

Datganiad y Comisiynwyr Elusennol ynglŷn ag Arferion Cymeradwy
Cyhoeddwyd Datganiad o Arferion Cymeradwy i elusennau (SORP) gan y Comisiynwyr Elusennol fis Hydref 1995. Mae'r Llyfrgell wedi cydymffurfio i'r SORP ers cyfrifon 1996/97.

Datblygiadau'r Dyfodol
Mae'r Llyfrgell wedi paratoi ei chynllun gweithredu dan y pennawd "Llwybrau mynediad at addysg: y tair blynedd nesaf". Mae'r ddogfen hon yn nodi blaenoriaethau i ddatblygiad y Llyfrgell yn y cyfnod hyd at 2002/03 ac o blith y rhain dyma'r prif flaenoriaethau:

- **Profiad yr Ymwelydd, Cymal 1** - mae hwn yn gynllun cyfalaf sylweddol wella cyfleusterau a gwasanaethau i ddefnyddwyr ac ymwelwyr, gan gynnwys canolfan ymwelwyr, theatr ffilm/ddarlithio, siop a bwyty. Er mwyn cyllido'r cynllun gwnaethpwyd cais i Gronfa Treftadaeth y Loteri a derbyniwyd cymeradwyaeth lefel 1. Clustnodwyd adnoddau cyfalaf ychwanegol gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
- **Strategaeth Marchnata** - strategaeth i gynyddu amlygrwydd y Llyfrgell a gwella'r defnydd o gyfleusterau
- **Digideiddio** - rhaglen i roi mynediad ar-lein i ystod eang o ddeunyddiau Llyfrgell ac gynorthwyo sefydliadau eraill yng Nghymru sy'n dymuno digido deunydd
- **Strategaeth Addysg a Dysgu** - cynllun i agor casgliadau a gwasanaethauír Llyfrgell i ddysgwyr dros oes o bob math
- **Trosi cofnodion llyfryddol i ffurf electronig** - cynllun i gyflymu'r rhaglen bresennol

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Yn unol a Deddf Llywodraeth Cymru 1998, trosglwyddwyd y Cyfrifoldeb am gyllido'r Llyfrgell i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar 1 Gorffennaf 1999. Mae'r Llyfrgell wedi derbyn cymeradwyaeth y Cyfrin Cyngor i ddiwygio'r Siarter Frenhinol i gwmpasu'r strwythur adrodd newydd.

Cyflogi Pobl Anabl
Gweithreda Llyfrgell Genedlaethol Cymru drefn benodi sy'n rhydd o unrhyw gamwahaniaethu ac y mae bob amser yn barod i ystyried ceisiadau gan bobl anabl ac i'w penodi. Ymhellach gwneir pob ymdrech gan y Llyfrgell i sicrhau bod unrhyw aelodau o'r staff sy'n anabl yn cael y cyfleusterau sy'n angenrheidiol er mwyn iddynt gyflawni eu gwaith yn effeithiol.

Polisi Talu Credydwyr
Gweithreda'r Llyfrgell drefn arolygu i fesur perfformiad y Llyfrgell yn erbyn "Côd Gwell Trefniadau Talu" y Cydffederasiwn Diwydiannau Prydain. Talwyd 91% o anfonebau o fewn 30 diwrnod.

Yr Ewro
Nid yw'r Llyfrgell yn credu bydd cyflwyniad yr ewro yn cael effaith sylweddol ar weithgareddau neu gyfrifon y sefydliad.

Ymgynghori a Gweithwyr
Mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn trosglwyddo gwybodaeth i aelodau ei staff trwy ddulliau amrywiol gan gynnwys cyfarfodydd staff, sesiynau cyfarwyddo tîm, memoranda agored, memoranda i Benaethiaid Adrannau, ymgynghori ac ymdrafod â Chyngor Whitley ac i'r Undebau Llafur.

Aelodau'r Llys / Cyngor
Y Cyngor yw'r awdurdod gweithredol sy'n gyfrifol am reoli a gweinyddu arian ac eiddo'r Llyfrgell ac iddo y perthyn yr holl arian a gyfrennir gan y Trysorlys neu a ddeillia o ffynonellau eraill a'r holl dir, adeiladau, neu roddion mewn nwyddau a gymynroddir neu a roddir ar gyfer amcanion y Llyfrgell. Er mwyn cydymffurfio i'r Datganiad o Arferion Cymeradwy "Cyfrifyddu gan Elusennau", gweithreda'r Cyngor fel Ymddiriedolwr.

Mae rhestrau o aelodau'r Llys a'r Cyngor a weithredodd yn ystod y flwyddyn a ddiweddodd 31 Mawrth 2000 mewn atodiad i'r Rhagair hwn.

Nid yw aelodau'r Llys a'r Cyngor yn derbyn tâl. Dibynnir Llyfrgell arnynt fynychu cyfarfodydd ag achlysuron eraill fel gwirfoddolwyr.

Ymgynghorwyr

Bancwyr	Banc y National Westminster, Aberystwyth
Cyfreithwyr	Edwards Geldard, Caerdydd
Archwilwyr Mewnol	Bently Jennison, Bryste
Broceriaid Buddsoddiadau	Carr Sheppards Crosthwaite, Llundain

Archwilydd

Archwilir y Cyfrifon gan y Archwilydd Cyffredinol yn unol ag Adran 9(8) Deddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 dros Gymru

Andrew M W Green
SWYDDOG CYFRIFYDDOL

Conrad L Bryant
TRYSORYDD Y CYNGOR

25 Awst 2000
Llyfrgell Genedlaethol Cymru
Aberystwyth SY23 3BU

LLYS Y LLYWODRAETHWYR

Llywydd
R Brinley Jones, CBE, MA, DPhil, HonDLitt, FSA

Is-Lywydd
T A Owen, MA(Oxon), MA(Cymru), FRSA

Trysorydd
Conrad L Bryant, CPFA (Ymddiswyddodd 31 Mawrth 1999. Ail-benodwyd 16 Gorffennaf 1999)

Aelodau Seneddol Cymru
Cynog Dafis, BA, Med, AC
Barry Jones, BSc (Econ)
Richard Livsey MSc (Agric)
John Marek BSc, PhD, FRAS
Betty Williams, BA

Penodwyd gan Ysgrifennydd Gwladol Cymru
Sandra J Anstey, PhD, PGCE
Miss Katherine Hughes, BA, MSc, MRTPI, FRSA
Ian C Lovecy, MA, PhD, HonFLA
Roy Luff, OBE, DL, MSc, CEng, FIM, FIEE, FRSA

Prifysgol Cymru
Yr Athro Keith Robbins, MA, DPhil, DLitt, FRSE, FRHistS

Y Sefydliadau sy'n Cyfansoddi Prifysgol Cymru
Prifysgol Cymru, Aberystwyth
Yr Athro Derec Llwyd Morgan, BA, DPhil, DLitt

Prifysgol Cymru, Bangor
Nigel Soane, MA, DipLib

Prifysgol Cymru, Caerdydd
Yr Athro John Percival, MA, DPhil, FSA

Prifysgol Cymru, Abertawe
Chris West, DipLib, ALA

Coleg Meddygaeth Prifysgol Cymru
Yr Athro John M Lancaster, MPhil, ALA

Prifysgol Cymru, Llanbedr Pont Steffan
Y Parchedig D G Selwyn, MA

Prifysgol Morannwg
Jeremy Atkinson, BSC, MPhil, DipLib, ALA

Colegau yng Nghymru a gydnabyddir drwy Ordinhad fel Colegau'r Sector Cyhoeddus
Mrs Janet Peters, MA, MLS, ALA

Cyd-Bwyllgor Addysg Cymru
Y Cynghorydd L J Rees, CEng, MIEE

Corff Llywodraethol Coleg Iesu, Rhydychen
Yr Athro T M O Charles-Edwards, MA, DPhil

Cyngor Gwasanaethau Llyfrgell a Hysbysrwydd (Cymru)
Linda Tomos, BLib

Penodwyd gan Fwrdd y Llyfrgell Brydeinig
David Bradbury, MA, ALA, MIInfSc

Cymdeithas Llywodreath Leol Cymru
Y Cynghorydd Meirick Lloyd Davies
J Lloyd Ellis
Mary John
Y Cynghorydd W E Skinner
Y Cynghorydd M J Phillips

Cyngor Sir Ceredigion
Y Cynghorydd J Geraint Jenkins, MA, DscEcon, FSA, FMA

Cyngor Tref Aberystwyth
Y Cynghorydd Llinos Roberts-Young

Cymdeithas Llyfrgelloedd Cymru
Ms Caroline Moss-Gibbons, BLib, PGCE

Cyngor Celfyddydau Cymru
Mrs Ann Davies

Cyngor Llyfrau Cymru
Miss Gwerfyl Pierce Jones, MA

Conffederasiwn Diwydiant Prydain (Cymru)
Robert A Salisbury, LlB

Cyngres yr Undebau Llafur yng Nghymru
Dan Roberts

Llys Llywodraethwyr Amgueddfa ac Orielau Cenedlaethol Cymru
Mrs Susan J Davies, BA, DAA, PhD

Cymdeithas Cyfeillion Llyfrgell Genedlaethol Cymru
Mrs Nesta Lloyd, MA, DPhil, DAA

Orielau Celf yng Nghymru
Michael Freeman, BSc

Cymdeithas Addysg y Gweithwyr yng Nghymru
Gail Morgan

Cyfetholwyd gan Lys y Llywodraethwyr
Yr Athro Emeritws Ieuan Gwynedd Jones, MA, DLitt, FRHistS
Elan Closs Stephens, MA
Alun Creunant Davies, MA
Yr Athro Emeritws Graham L Rees, MA
J Arfon Hughes, BArch(Cymru)
Y Cynghorydd H M Morgan, MBE
Y Tra Pharchedig J Wyn Evans, BA, BD, FSA, FRHistS
John Watkin
J Dilwyn Williams

Y CYNGOR

Llywydd
R Brinley Jones, CBE, MA, DPhil, HonDLitt, FSA

Is-Lywydd
T A Owen, MA(Oxon), MA(Cymru), FRSA

Trysorydd
Conrad L Bryant, CPFA (Ymddiswyddodd 31 Mawrth 1999. Ail-benodwyd 16 Gorffennaf 1999)

Penodwyd gan Ysgrifennydd Gwladol Cymru
Miss Katherine Hughes, BA, MSc, MRTPI, FRSA
Ian C Lovecy, MA, PhD, HonFLA
Roy Luff, OBE, DL, MSc, CEng, FIM, FIEE, FRSA

Etholwyd gan Lys y Llywodraethwyr
Miss Gwerfyl Pierce Jones, MA
Yr Athro Emeritws Ieuan Gwynedd Jones, MA, DLitt, FRHistS
Elan Closs Stephens, MA
Alun Creunant Davies, MA
Yr Athro Emeritws Graham L Rees, MA
J Arfon Hughes, BArch(Cymru)
Yr Athro Derec Llwyd Morgan, BA, DPhil, DLitt
Sandra J Anstey, PhD, PGCE

Cyfetholwyd gan y Cyngor
Yr Athro John M Lancaster, MPhil, ALA
W Gwyn Williams, OBE, MInstAM, HonFLA, FRSA
Y Cynghorydd H M Morgan, MBE
Yr Athro Peter H Morgan, BA, PhD
Yr Athro Patricia Layzell Ward, MA, PhD, FLA, FIM, MIInfSc

STAFF HŶN

Llyfrgellydd
Andrew M W Green, MA DipLib, ALA

Ceidwad Darluniau a Mapiau
D Huw Owen, BA, PhD, DAA

Ceidwad Llawysgrifau a Chofysgrifau
Gwyn Jenkins, MA

Ceidwad Llyfrau Printiedig
W Rhidian M Griffiths, MA, MLitt, PhD, DipLib, ALA

Cyfarwyddwr Gweinyddiaeth a Gwasanaethau Technegol
Mark W Mainwaring, MA, Cyfreithiwr, MIMgt

Cyfarwyddwr Cyllid
David H Michael C.P.F.A.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R CYNGOR A'R LLYFRGELLYDD

O dan adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 mae'n ofynnol i Gyngor Llyfrgell Genedlaethol Cymru baratoi datganiad o'r cyfrifon mewn perthynas a phob blwyddyn gyfrifo ar ffurf ac ar sylfaen sydd wedi'u pennu gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys. Llunnir y cyfrifon i ddangos golwg wir a theg o weithgareddau ariannol y Llyfrgell yn ystod y flwyddyn ac o'r sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn.

Wrth baratoi cyfrifon y Llyfrgell mae'n ofynnol i'r Cyngor wneud fel a ganlyn:

- lynu wrth y cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddwyd gan yr Cynulliad Cenedlaethol Cymru, gan gynnwys y gofynion perthnasol o ran cadw cyfrifon a datguddiadau a'u defnyddio ar sylfaen gyson.

- llunio penderfyniadau ac amcangyfrifon mewn modd rhesymol a gochelgar.

- datgan a gadwyd at y safonau cyfrifyddol priodol a datganiadau arferion argymelledig, a datguddio ac esbonio unrhyw wyro materol a welir yn yr adroddiadau ariannol.

- llunio adroddiadau ariannol ar sail bod yn fusnes sy'n parhau i weithredu, onid yw'n amhriodol cymryd yn ganiataol y bydd y Llyfrgell yn parhau.

Mae Prif Swyddog Cyfrifyddol y Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi pennu'r Llyfrgellydd yn Swyddog Cyfrifyddol ar gyfer y Llyfrgell. Mae ei gyfrifoldebau perthnasol, yn rhinwedd ei swydd fel Swyddog Cyfrifyddol, gan gynnwys ei gyfrifoldeb dros sicrhau priodoldeb a rheoleidd-dra yr arian cyhoeddus y mae'n gyfrifol amdanynt, a thros gadw cofnodion priodol, wedi eu nodi yn y Memorandwm i Swyddogion Cyfrifo'r Cynulliad Cenedlaethol Cymru a ryddhawyd gan y Trysorlys.

DATGANIAD AR Y SYSTEM RHEOLAETH ARIANNOL MEWNOL

Fel Swyddog Cyfrifo, cydnabyddaf fy nghyfrifoldeb dros sicrhau y caiff system effeithiol o reolaeth ariannol mewnol ei chynnal a'i gweithredu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru.

Gall y system gynnig sicrwydd o fewn rheswm, ond nid sicrwydd pendant, bod yr asedion wedi'u diogelu, bod trafodion wedi'u hawdurdodi a'u cofnodi'n gywir a bod unrhyw gamgymeriad neu afreoleidd-dra perthnasol naill ai'n cael eu hatal neu'n cael eu canfod o fewn cyfnod amserol.

Seilir y system rheolaeth ariannol mewnol ar fframwaith o wybodaeth rheoli rheolaidd, gweithrediadau gweinyddol priodol a system o ddirprwyo ac atebolrwydd. Mae'n cynnwys, yn fwyaf penodol:

- systemau cyllido cynhwysfawr gyda chyllideb flynyddol i'w chytuno gan y Pwyllgor Cynllunio ac Adnoddau a'r Uwch Grwp Rheoli;

- adolygiadau rheolaidd gan y Pwyllgor Cynllunio ac Adnoddau a'r Uwch Grwp Rheoli o adroddiadau ariannol cyfnodol a blynyddol sy'n dangos y perfformiad ariannol yn erbyn y rhagolygon;
- pennu targedau i fesur perfformiad ariannol ac fel arall;

- canllawiau clir i reoli buddsoddiadau cyfalaf;

- fel y bo'n briodol, disgyblaethau rheoli prosiectau ffurfiol.

Darparwyd gwasanaeth archwilio mewnol Llyfrgell Genedlaethol Cymru gan Bentley Jennison sy'n gweithredu yn ol y safonau a ddiffinnir yn Llawlyfr Archwilio Mewnol y Llywodraeth. Mae dadansoddiad o'r risg y mae'r corff yn agored iddo yn dylanwadu ar waith yr archwilwyr mewnol, ac mae cynlluniau'r archwiliad mewnol blynyddol yn seiliedig ar y dadansoddiad hwn. Caiff y dadansoddiad o risg a chynlluniau'r archwiliad mewnol eu cadarnhau gan Bwyllgor Archwilio y Llyfrgell Genedlaethol ac fe'u cymeradwyir gennyf fi. O leiaf unwaith y flwyddyn, byddaf yn derbyn adroddiad am hynt yr archwiliad mewnol. Mae yn yr adroddiad farn annibynnol ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd system rheolaeth ariannol mewnol y Llyfrgell.

Mae fy adolygiad i o effeithiolrwydd y system rheolaeth ariannol mewnol wedi'i oleuo gan waith yr archwilwyr mewnol, y Pwyllgor Archwilio sy'n goruchwylio gwaith yr archwiliwr mewnol, y rheolwyr gweithredol sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth ariannol, a sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr mewnol yn eu llythyr rheolaeth ac adroddiadau eraill.

Casglodd yr archwilwyr mewnol yn eu Adroddiad Blynyddol 1999/2000 fod nifer o wendidau sylfaenol mewn bodolaeth yn system rheolaeth mewnol y Llyfrgell, ond eu bod yn fodlon bod y rhain yn cael, neu ar fin cael eu datrys mewn modd priodol.

Yn dilyn canlyniad adroddiad yr archwiliwr mewnol, rwyf wedi ffurfio cynllun gweithredu ar gyfer 2000/2001 sydd yn anelu at wella'r system rheolaeth fewnol i'r dyfodol. Dynodwyd cynlluniau gwella ar gyfer y meysydd allweddol canlynol:

- Bydd y Llyfrgell yn adolygu ac yn gwella'i gweithdrefnau a'i rheoliadau ariannol
- Caiff strategaeth buddsoddi ei llunio a'i chymeradwyo'n ffurfiol gan y Pwyllgor Cynllunio ac Adnoddau
- Bydd y Llyfrgell yn perfformio ymarferiad hunan-asesu blynyddol yn ymwneud â'i rheoliadau ariannol mewnol
- Bydd y Pwyllgor Cynllunio ac Adnoddau yn llunio ac yn cymeradwyo'r rheolaethau ariannol mewnol
- Bydd y Cyfarwyddwr Cyllid yn adolygu'r cyfyngiadau ar gyfer awdurdodi gwariant a bydd yn rhaid i'r Pwyllgor Cynllunio ac Adnoddau gytuno gydag unrhyw newidiadau
- Bydd y Pwyllgor Cynllunio ac Adnoddau yn llunio ac yn cymeradwyo Strategaeth Gwrth-Dwyll ac yn ei dosbarthu i'r staff

Gweithrediad yr Adroddiad Turnbull

Fel y Swyddog Cyfrifo, yr wyf yn ymwybodol o argymhellion y Pwyllgor Turnbull, ac yr wyf yn cymryd camau rhesymol er mwyn cydymffurfio gyda anghenion y Trysorlys i baratoi Datganiad Rheolaeth Mewnol ar gyfer y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2002, o dan arweiniad a ddatgelir.

Andrew M W Green
Swyddog Cyfrifyddol
25 Awst 2000

TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD YR ARCHWILYDD CYFREDINOL CYMRU I'R AELODAU CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

Tystiaf fy mod wedi archwilio'r datganiadau ariannol ar dudalennau 15 i 29 dan Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol sydd wedi'i ddiwygio yn sgïl adbrisio rhai asedion sefydlog a'r polisïau cyfrifo a nodir ar dudalennau 18 i 20.

Cyfrifoldebau'r Cyngor, y Llyfrgellydd a'r Archwiliwr
Fel y disgrifir ar dudalen 10, y Cyngor a'r Llyfrgellydd Llyfrgell Genedlaethol Cymru sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am sicrhau rheoleidd-dra'r trafodion ariannol. Y Cyngor a'r Llyfrgellydd sydd hefyd yn gyfrifol am lunio'r Rhagair. Mae fy nghyfrifoldebau i, fel archwiliwr annibynnol, wedi'u sefydlu trwy statud ac yn cael eu llywio gan y Bwrdd Ymarferion Archwilio a chanllawiau moeseg y proffesiwn archwilio.

Cyflwynaf fy marn ynghylch cywirdeb a thegwch y datganiadau ariannol ac a ydynt wedi'u paratoi yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992, ac unrhyw gyfarwyddiadau dan ddarpariaethau'r ddeddf honno gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Hefyd, ym mhob agwedd berthnasol, a yw'r adnoddau a wariwyd a'r dderbyniwyd yn unol â bwriad y Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac a yw'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â gofynion yr awdurdodau sy'n eu rheoli. Adroddaf hefyd os nad yw'r Rhagair, yn fy marn i, yn gyson a'r datganiadau ariannol, os nad yw'r Llyfrgell wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol, neu os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau angenrheidiol ar gyfer fy archwiliad.

Yr wyf wedi darllen y gwybodaeth arall sydd yn gynnwysiedig yn yr Adroddiad Blynyddol ac yn barnu a yw'n gyson gyda datganiadau ariannol archwiliedig. Rwyf yn ystyried yr oblygiadau am fy tystygrif os dof yn ymwybodol o unrhyw camfynegiant neu anghysondebau sylfaenol gyda'r datganiadau ariannol.

Adolygaf a yw'r datganiad ar dudalen 11 a 12 yn adlewyrchu cydymffurfiad y Llyfrgell gyda chanllawiau'r Trysorlys 'Corporate governance: statement on the system on internal financial control'. Adroddaf os nad yw'n bodloni gofynion penodol y Trysorlys, neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson gyda gwybodaeth arall a ddaeth i'm sylw yn sgïl fy archwiliad o'r datganiadau ariannol.

Sylfaen barn
Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â Safonau Archwilio cyhoeddedig y Bwrdd Ymarferion Archwilio. Mae archwiliad yn golygu archwilio, ar sail prawf, dystiolaeth sy'n berthnasol i symiau, datguddiadau a rheoleidd-dra'r trafodion ariannol yn y datganiadau ariannol. Mae'n cynnwys hefyd asesiad o amcangyfrifon a barn y Cyngor a'r Llyfrgellydd wrth lunio'r datganiadau ariannol, a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol i amgylchiadau'r Llyfrgell, ac a yw'r polisiau hynny wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datguddio'n ddigonol.

Cynlluniais fy archwiliad, ac ymgymerais ag ef, i sicrhau'r holl wybodaeth ac esboniadau a oedd, yn fy marn i, yn angenrheidiol i roi tystiolaeth ddigonol er mwyn gallu sicrhau o fewn rheswm nad oes yn y datganiadau ariannol unrhyw gamfynegiant perthnasol, boed hynny trwy gamgymeriad, trwy dwyll neu afreoleidd-dra arall a bod

yr incwm a'r gwariant, ym mhob agwedd ymarferol, yn unol â bwriadau'r Cynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â gofynion yr awdurdodau sy'n eu rheoli. Yr wyf hefyd wedi arfarnu digonolrwydd cyffredinol y wybodaeth a gyflwynir yn y datganiadau ariannol.

Barn

Yn fy marn i:

- Mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa Llyfrgell Genedlaethol Cymru ar 31 Mawrth 2000 ac o'r adnoddau sy'n dod i mewn a'r modd y caiff yr adnoddau hynny eu defnyddio, a'r llifoedd arian, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny ac maent wedi eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 a'r cyfarwyddiadau a roddwyd dan ddarpariaethau'r ddeddf honno gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru; ac

- ym mhob agwedd ymarferol, mae'r gwariant a'r incwm yn unol â bwriad y Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â gofynion yr awdurdodau sy'n eu rheoli.

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

John Bourn
Archwilydd Cyffredinol Cymru
5 Medi 2000

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

DATGANIAD O WEITHGAREDDAU ARIANNOL AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU 31 MAWRTH 2000

		CRONFEYDD CYHOEDDUS		**CRONFEYDD PREIFAT**		**1999/2000**	1998/99
	Nod-iadau	Anghyfy n-gedig £000	Cyfyn-gedig £000	Anghyfy n-gedig £000	Cyfyn-gedig £000	**Cyfan-swm £000**	Cyfan-swm £000
ADNODDAU A DDERBYNIWYD							
Grant a dderbyniwyd	2	5,095	1,299	-	-	**6,394**	6,031
Grantiau Eraill	3	109	96	-	-	**205**	239
Incwm Masnachu Arall	4	297	-	-	-	**297**	247
Incwm ar Fuddsoddiadau	8	-	-	251	24	**275**	296
Rhoddion a Chymynroddion	8	-	-	47	2	**49**	135
CYFANSWM YR ADNODDAU A DDERBYNIWYD		**5,501**	**1,395**	**298**	**26**	**7,220**	6,948
ADDNODDAU A WARIWYD	5						
Gwariant Elusennol Uniongyrchol:							
Casglu a Chadw		3,488	1,276	142	-	**4,906**	4,928
Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg		242	24	33	-	**299**	238
Cadwraeth		367	54	12	-	**433**	419
		4,097	1,354	187	-	**5,638**	5,585
Cefnogaeth		587	94	-	-	**681**	670
Cyfanswm Gwariant Uniongyrchol		**4,684**	**1,448**	**187**	**-**	**6,319**	6,255
Gwariant Arall:							
Codi Arian a Chyhoeddusrwydd		95	13	3	-	**111**	131
Rheoli a Gweinyddu		659	103	-	-	**762**	585
Cyfanswm Gwariant Arall		754	116	3	-	**873**	716
Cyfanswm Arian a Wariwyd Cyn Costau Tybiannol		**5,438**	**1,564**	**190**	**-**	**7,192**	6,971
Costau Tybiannol Tâl Cyflaf		2,308	-	-	-	**2,308**	2,160
CYFANSWM ARIAN A WARIWYD GAN GYNNWYS COSTAU TYBIANNOL		**7,746**	**1,564**	**190**	**-**	**9,500**	9,131
ADNODDAU NET A DDERBYNIWYD / (WARIWYD) CYN TROSGLWYDDIADAU		(2,245)	(169)	108	26	**(2,280)**	(2,183)
Gwrthdroad cost tybiannol cyfalaf		2,308	-	-	-	**2,308**	2,160
Trosglwyddiadau gross rhwng cronfeydd	8	-	320	(320)	-	**-**	--
ADDNODDAU NET A DDERBYNIWYD / (WARIWYD) AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL		**63**	**151**	**(212)**	**26**	**28**	(23)
Enillion ar werthiant asedau y bwriadwyd eu buddsoddi enillion / (colledion) nas gwireddwyd ar:	8	-	-	398	38	**436**	397
Fuddsoddiau	8	-	-	(597)	(48)	**(645)**	(344)
Asedau sefydlog diriaethol	7	-	4,752	-	-	**4,752**	
SUMUDIAD ARIAN NET CRONFEYDD AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL		**63**	**4,903**	**(411)**	**16**	**4,571**	30
CRONFEYDD YN WEDDILL A DDYGWYD YMLAEN AR 1 EBRILL	13	(58)	36,040	5,803	565	**42,350**	42,320
CRONFEYDD YN WEDDILL	13	**5**	**40,943**	**5,392**	**581**	**46,921**	**42,350**

I'W DWYN YMLAEN AR 31 MAWRTH	

Mae pob gweithrediad yn parhau. Mae'r nodiadau ar dudalennau 18 hyd at 29 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Y FANTOLEN AR 31 MAWRTH 2000

	Nodiadau		**31 Mawrth 2000**	31 Mawrth 1999
		£000	**£000**	£000
ASEDAU SEFYDLOG				
Asedau Diriaethol	7	**40,950**		35,931
Buddsoddiadau	9	**5,937**		6,361
			46,887	42,292
ASEDAU CYFREDOL				
Dyledwyr	11	**210**		237
Buddsoddiadau Tymor Byr	10	**37**		8
Arian yn y Banc		**103**		57
		350		302
CREDYDWYR				
Swm sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	12	**(316)**		(244)
ASEDAU CYFREDOL NET			**34**	58
ASEDAU NET			**46,921**	**42,350**
CRONFEYDD	13			
Cyhoeddus Anghyfyngedig			**5**	(58)
Cyhoeddus Cyfyngedig			**40,943**	36,040
Preifat Anghyfyngedig			**5,392**	5,803
Preifat Cyfyngedig			**581**	565
			46,921	42,350

Mae'r nodiadau ar dudalennau 18 hyd at 29 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Andrew MW Green
Swyddog
Cyfrifyddol ____________

Dyddiad 25 Awst 2000

Conrad L Bryant
Trysorydd y
Cyngor ____________

Dyddiad 25 Awst 2000

DATGANIAD O LIF ARIAN AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU 31 MAWRTH 2000

	Nodiadau	**1999/2000**	1998/99
		£000	£000
Mewnlif arian net o weithgareddau gweithredol	15	**984**	604
Gwariant Cyfalaf a Buddsoddiadau Ariannol	16	**(909)**	(1,083)
Rheolaeth dros adnoddau ariannol parod	17	**(29)**	403
Cynnydd / (Lleihâd) Mewn Arian		**46**	(76)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 18 hyd at 29 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

NODIADAU I'R CYFRIFON 31 MAWRTH 2000

1. **POLISÏAU A FABWYSIADWYD WRTH BARATOI'R CYFRIFON**

(a) **Confensiynau Cyfrifon**

Paratoir y cyfrifon dan gonfensiwn y gost hanesyddol, wedi'i addasu i gynnwys ail-brisio asedau sefydlog, ac maent yn cydymffurfio i'r Datganiad ynglŷn ag Arferion Cymeradwy, "Cyfrifyddu gan Elusennau" a gyhoeddwyd gan y Comisynwyr Elusennau ar gyfer Cymru a Lloegr ac i'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a anfonwyd i'r Llyfrgell gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Heb gyfyngu ar y wybodaeth a roddir, cyferfydd y cyfrifon ag anghenion Safonau Cadw Cyfrifon a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifon i'r graddau y mae'r anghenion hynny'n briodol. Nid yw'r Cyfarwyddyd Cyfrifon yn mynnu i'r Llyfrgell gynhyrchu crynodeb cyfrif incwm a gwariant na nodyn o gost hanesyddol ar enillion a cholledion.

(b) **Adnoddau a Dderbyniwyd**

Rhoddir cyfrif am bob incwm pan enillir ef. Cynhwysir y grant cynnal gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru a ddosrennir ar gyfer amcanion cyffredinol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant yn y flwyddyn y mae'n ymwneud â hi. Rhoddir cyfrif am gyfraniadau, cymynroddau ac incwm gwirfoddol pan enillir ef. Trosglywddir cyfraniadau o gronfeydd preifat ar ôl ystyried symudiadau mewn asedau cyfredol.

(c) **Gwariant**

Dosberthir gwariant dan brif gategorïau gwariant elusennol a gwariant arall, yn hytrach na'r math o gost, er mwyn darparu gwybodaeth fwy defnyddiol i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.

Mae gwariant elusennol a chostau gweinyddiaeth yn cynnwys gwariant uniongyrchol gan gynnwys costau staffio uniongyrchol y gellid eu priodoli i'r gweithgaredd. Lle na ellid priodoli costau'n uniongyrchol, fe'u neilltuwyd ar gyfer gweithgareddau ar sail sy'n gyson a defnydd yr adnoddau.

Costau codi arian a chyhoeddusrwydd yw'r costau a gafwyd wrth geisio cyfraniadau gwirfoddol i'r Llyfrgell ac wrth roi cyhoeddusrwydd i'r Llyfrgell.

Costau rheoli a gweinyddu yw'r rhai a gafwyd mewn cysylltiad â rheoli asedau'r Llyfrgell, gweinyddu'r sefydliad a chydymffurfio â gofynion cyfansoddiadol a statudol.

(ch) **Pryniadau'r Casgliadau**
Ni throir casgliad y Llyfrgell yn gyfalaf yn y fantolen oherwydd fe'i hystyrir yn anaralladwy. Cynhwysir pryniadau i'r casgliad dan y Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig o fewn Datganiad o Weithgareddau Ariannol ym mlwyddyn eu prynu.

(d) **Stoc**
Gan nad yw'r cyflenwad o eitemau y gellir eu hailwerthu yn sylweddol, cynhwysir eu gwerth yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ym mlwyddyn eu prynu/cynhyrchu.

(dd) **Prynu a Gwerthu mewn Arian Tramor**
Trawsnewidiwyd yr Asedau a'r Rhwymedigaethau a enwyd mewn arian tramor ar y raddfa gyfnewid oedd mewn grym ar ddyddiad y fantolen. Cofnodir trafodion mewn arian tramor ar y raddfa sydd mewn grym ar ddyddiad y trafodion.

(e) **Cost Tybiannol Cyfalaf**
Yn unol â gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru, cynhwysir llog tybiannol ar gyfalaf, sy'n adlewyrchu cost y cyfalaf a ddefnyddiwyd, yn y costau rhedeg a'i amcangyfrif yn 6% o'r cyfalaf a ddefnyddiwyd.

(f) **Cadw Cyfrifon Cronfeydd**
Y mae cronfeydd anghyfyngedig cyhoeddus a phreifat ar gael i'w defnyddio yn ôl doethineb y Cyngor wrth hyrwyddo amcanion cyffredinol y Llyfrgell.

Cronfeydd cyfyngedig cyhoeddus yw'r Grant Cyfalaf a'r Grant Pwrcasu a dderbynnir gan y Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Cronfeydd cyfyngedig preifat yw cronfeydd sy'n gaeth i gyfyngiad penodol a bennwyd gan roddwr neu i amcan yr apel.

(ff) **Buddsoddiadau**
Dangosir buddsoddiadau yn ôl eu gwerth ar y farchnad. Cynhwysir enillion a cholledion ar werthiant yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol. Mae symudiadau yng ngwerth marchnadol buddsoddiadau a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn hefyd yn cael eu hadlewyrchu yn y Cyfrif hwn yn unol â'r Datganiad o Arferion Cymeradwy neu Gyfrifyddu ar gyfer Elusennau.

(g) **Asedau Sefydlog**
Dangosir Tir ac Adeiladau yn ôl eu gwerth ar y farchnad agored, neu ar gost adnewyddu ostyngol yn achos adeiladau arbenigol. Ceir prisiad allanol bob pum mlynedd a defnyddir mynegrifau priodol i godi gwerth y prisiad hwn yn y blynyddoedd canol.

Dangosir offeriant, peiriannau a chyfarpar ar y gost adnewyddu gyfredol namyn lwfans am ddibrisiant. Fe godir y prisiad bob blwyddyn gan ddefnyddio mynegrifau priodol. Cynhwysir enillion a cholledion yn deillio o'r ail-brisio yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn y flwyddyn y digwyddant.

Darperir dibrisiant ar raddfeydd a amcangyfrifir er mwyn i bob ased ostwng yn gyson at weddill tybiedig ei werth dros yr oes economaidd ddefnyddiol a ddisgwylir iddo. Mae cyfartaledd oes fel a ganlyn:

Adeiladau rhydd-ddaliadol	- hyd at 80 mlynedd
Offeriant, peiriannau a chyfarpar	- hyd at 18 mlynedd

Ni ddibrisir tir rhydd-ddaliadol.

£1,000 yw'r isafswm ar gyfer cyfalafu, ond cyfalefir hefyd gyfarpar Technoleg Wybodaeth lle bo'n ffurfio rhan o rwydwaith.

(ng) **Costau Pensiynau**

Gweithreda'r Llyfrgell ei chynllun blwydd-dâl ei hun sy'n darparu budd-daliadau wedi'u seilio ar gyflog terfynol pensiynol. Mae'r cyfraniadau i'r cynllun a ofynnwyd gan yr actiwari yn cael ei gynhwys i'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar sail derbynebau a thaliadau lle mae Datganiad Safonol Ymarfer Cyfrifeg 24 yn gofyn am y gost pensiynau i gael ei taenu dros oes gwaith aelodau'r cynllun. Yn nhyb y Llyfrgell nid yw'r gwahaniaeth yn sylfaenol.

(h) **Treth**

Caniatawyd statws elusen i'r Llyfrgell gan Gyllid y Wlad. Cynhwysir Treth ar Werth anadferadwy, sy'n deillio o wariant ar weithgareddau heblaw masnachu, yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol neu ei throi yn gyfalaf os yw'n ymwneud ag ased sefydlog.

2. GRANTIAU'R LLYWODRAETH

	1999/2000	1998/99
	£000	£000
Grant Cynnal	**5,095**	4,870
Grant Pwrcasu	**531**	531
Cyfalaf	**768**	630
Cyfanswm y grant a dderbyniwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol Cymru.	**6,394**	6,031

3. GRANTIAU ERAILL

	1999/2000	1998/99
	£000	£000
Cyfyngedig		
Cyfeillion y Llyfrgell	**-**	3
Treftadaeth Genedlaethol	**-**	162
Eraill	**96**	24
	96	189
Anghyfyngedig		
Eraill	**109**	50
	205	239

4. INCWM ARALL

	1999/2000	1998/99
	£000	£000
Anghyfyngedig		
Gwerthiant	**166**	102
Llog y Banc	**8**	11
Ffreutur	**91**	84
Amrywiol	**32**	50
	297	247

5. CYFANSWM ARIAN A WARIWYD CYN COSTAU TYBIANNOL

	Costau Staff £000	Costau Uniongychol Eraill £000	Dibrisiant £000	**1999/2000 Cyfanswm £000**	1998/99 Cyfanswm £000
Gwariant Elusennol					
Casglu a Chadw	2,859	1,479	568	**4,906**	4,928
Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg	123	151	25	**299**	238
Cadwraeth	274	105	54	**433**	419
	3,256	**1,735**	**647**	**5,638**	5585
Cefnogaeth	474	113	94	**681**	670
Cyfanswm Gwariant Uniongyrchol	**3,730**	**1,848**	**741**	**6,319**	6,255
Gwariant Arall					
Codi Arian a Chyhoeddusrwydd	64	34	13	**111**	131
Rheoli a Gweinyddu	517	142	103	**762**	585
Cyfanswm Gwariant Arall	581	176	116	**873**	716
Cyfanswm Arian a Wariwyd Cyn Costau Tybiannol	4,311	2,024	857	**7,192**	6,971

Cynhwysir swm o £18,000 (1998-99 £17,500) dan reoli a gweinyddu ar gyfer tâl yr archwilwyr allanol a £4,100 a TAW (1998-99 £4,000 a TAW) ar gyfer gwaith archwilio arall.

6. TREULIAU STAFF

(a) Cyfanswm Costau Staff

	1999/2000 £000	1998/99 £000
Cyflogau	**3,909**	3,639
Treuliau Nawdd Cymdeithasol	**293**	290
Costau Eraill ynyglyn a Phensynau	**110**	108
	4,312	4,037

Mae cyflogau yn cynnwys eitem eithriadol o £55,905 (£dim in 1998-99) ar gyfer tâl ymddiswyddo.
Mae costau eraill ynglŷn a phensiynau yn cynnwys pensiynau o £76,945 (£75,458 1998/99) dan hen gynllun pensiynau.

(b) Yn unol â Chôd Greenbury a llythr “Dear Accounting Officer (GEN) 3/00” cyhoeddwyd gan y Trysorlys, mae’n ofynnol i’r Llyfrgell ddatgelu’r manylion canlynol ynghylch taliadau’r uwch staff sydd â’r cyfrifoldeb dros redeg adrannau llunio polisïau:-

Cyflogau Rheolwyr Uwch

Swydd	Enw	Oed	Cyflog Gros	Cynnydd Gwirioneddol mewn Hawliau Pensiwn dros y flwyddyn	Cyfanswm y Pensiwn Cronedig ar 31/3/2000
Llyfrgellydd	Mr AMW Green	47	55,649	788	945
Ceidwad Darluniau a Mapiau	Mr DH Owen	59	48,383	712	8,516
Ceidwad Llawysgrifau a Chofysgrifau	Mr G Jenkins	50	48,073	822	14,353
Cyfarwyddwr Gweinyddiaeth a Gwasanaethau Technegol	Mr MW Mainwaring	44	47,120	625	4,402
Ceidwad Llyfrau Printiedig	Mr Rh Griffiths	45	40,388	638	9,422
Cyfarwyddwr Cyllid	Mr DH Michael	35	36,242	433	433

Nid oedd budd-daliadau eraill yn daladwy.

(c) Cynhwysai cyflog y Llyfrgellydd gyflog cyfun o £52,643 (1998-1999: £25,441 – rhan o'r flwyddyn) a dyfarniad anghyfun o £3,136. Mae uwch staff eraill yn cael cyflog gros yn unig. Cyflogir y Llyfrgellydd ar gontract cyfnod penodol pum mlynedd o 1 Hydref 1998 i 30 Medi 2003. Mae'n aelod arferol o gynllun pensiwn y Llyfrgell.

Nifer y staff a gyflogwyd gan y Llyfrgell ar gyfartaledd bob mis yn ystod y flwyddyn:

	1999/2000	1998/99
Staff Swyddfa a Rheolwyr	**25**	26
Staff curadurol ac eraill	**201**	195
	226	221

Nid yw aelodau'r Llys a'r Cyngor yn cael unrhyw gyflog. Roedd cyfanswm y costau teithio, cynhaliaeth a llety a wariodd y Llyfrgell ar gyfer ei aelodau pwyllgor yn £21,976 (1998-99 £21,027), a hawliodd gan 12 o aelodau.

(d) **Pensiynau**
Gweithreda'r Llyfrgell gynllun budd-dâl diffiniedig sy'n darparu budd-daliadau wedi eu seilio ar gyflog terfynol pensiynol ar oed 60, yr oed ymddeol arferol. Mae'r aelodau'n talu cyfraniadau o 6% o'r enillion pensiynadwy. Mae'r buddion yn cronni ar gyfradd o 1 rhan o 80 o'r cyflog pensiynadwy ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae swm un-taliad, sydd yn cyfateb i bensiwn 3 blynedd, yn daladwy adeg ymddeol. Os yw'r aelod yn marw, mae'r pensiwn yn daladwy i'r cymar byw ar gyfradd o hanner pensiwn yr aelod. Os bu farw tra'n gweithio mae'r cynllun yn talu budd un-taliad. Mae ymddeoliad am resymau meddygol yn bosib os ceir salwch difrifol.
Cedwir asedau'r Cynllun ar wahân i rai'r Llyfrgell ac fe'u buddsoddir gyda Prudential Pensions mewn Cynllun Rheoledig. Cyflawnwyd y prisiant diweddaraf hyd at 31 Mawrth 1999. Yn dilyn yr adroddiad actiwaraidd, cyfranodd y Llyfrgell 1% yn ystod 1999/2000. O 1 Ebrill 2000 cyfrennir 6% gan y Llyfrgell fel cyflogydd ynghyd â 6% ychwanegol gan y staff. Cyhoeddir datganiad yr actiwari gyda Chyfrifon Blynyddol y Gronfa Bensiwn.
Y gost bensiynol am y cyfnod oedd £32,948 (1998-99 £32,167). Dangoswyd yn ôl prisiant diweddaraf yr actiwari mai £25.654m oedd gwerth marchnadol asedau'r Cynllun, ac nad oedd gwerth yr actiwari o'r asedau hynny yn rhagor na 105% o werth rhwymedigaethau'r Cynllun.

(e) **Cofrestr Anrhegion**
Mae'r Llyfrgell hefyd yn rhedeg cofrestr anrhegion. Ni chredir bod unrhyw eitem a nodwyd yn ystod y flwyddyn o fudd materol i'r datganiadau ariannol hyn.

7. ASEDAU SEFYDLOG DIRIAETHOL

	Tir ac Adeiladau Rhydd-ddaliadol	Offeriant, Celfi Gosod a Chyfarpar	Cyfanswm
	£000	£000	£000
Gwerth a Phrisiant			
Ar 1 Ebrill 1999	37,213	1,508	38,721
Ychwanediadau	363	761	1,124
Ail-brisiad	4,752	-	4,752
Ar 31 Mawrth 2000	42,328	2,269	44,597
Dibrisiant			
Ar 1 Ebrill 1999	2,077	713	2,790
Darparwyd ar gyfer y flwyddyn	540	317	857
Ar 31 Marwth 2000	2,617	1,030	3,647
Gwerth Llyfr Net			
Ar 31 Marwth 2000	**39,711**	**1,239**	**40,950**
Ar 1 Ebrill 1999	35,136	795	35,931

Prisiwyd Tir ac Adeiladau Rhydd-ddaliadol y Llyfrgell yn broffesiynol fel ar 31 Mawrth 2000 gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio yn unol a'r Canllawiau a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Defnyddir asedion sefydlog diraethol dim ond ar gyfer gweithgareddau elusynol y Llyfrgell.

8. CRONFEYDD PREIFAT

	Anghyfyngedig	Cyfyngedig	**Cyfanswm 1999/2000**	Cyfanswm 1998/99
	£000	£000	**£000**	£000
Adnoddau a Dderbyniwyd				
Cymynroddion	30	-	**30**	19
Ystadau Prifysgol Cymru	16	-	**16**	114
Arall	1	2	**3**	2
	47	2	**49**	135
Llog a Dderbyniwyd	251	24	**275**	296
Elw ar werthu buddsoddiadau	398	38	**436**	397
	649	62	**711**	693
Cyfanswm	696	64	**760**	828
Adnoddau a Wariwyd				
Casglu a Storio	(142)	-	**(142)**	(139)
Arall	(48)	-	**(48)**	(38)
Cyfanswm	(190)	-	**(190)**	(177)
Adnoddau Net a Dderbyniwyd	506	64	**570**	651
Trosglwyddiad i Gronfeydd Cyhoeddus	(320)	-	**(320)**	(168)
	186	64	**250**	483
Enillion / (colledion) nas gwireddwyd ar ail-brisio buddsoddiau	(597)	(48)	**(645)**	(344)
Symudiad Net yn y Cronfeydd Preifat yn ystod y flwyddyn	(411)	16	**(395)**	139
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill	5,803	565	**6,368**	6,229
I'w dwyn ymlaen ar 31 Mawrth	5,392	581	**5,973**	6,368

Dangosir dadansoddiad o'r cronfeydd unigol ar dudalen 30.

9. BUDDSODDIADAU

	1999/2000	1998/99
	£000	£000
Gwerth Marchnadol ar 1 Ebrill	**6,361**	5,819
Ychwanegu Caffaeliad ar Gost	**3,609**	4,831
Namyn derbyniadau ar werthiant	**(3,824)**	(4,342)
Ennill ar werthiant	**436**	397
Ennill / (Colled) nas gwiredd ar ailbrisiad	**(645)**	(344)
Gwerth Marchnadol ar 31 Mawrth	**5,937**	6,361

Roedd cost hanesyddol Buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2000 £6.077m (1998-99 £5.855m). Delir a'r buddsoddiadau rhestredig yng Nghyfnewidfa Stoc Llundain. Cymerir 40% o'r portffolio gan stociau ymyl aur y Trysorlys fel ar 31 Mawrth 2000. Nid oes yr un buddsoddiad arall yn fwy na 5% o'r portfolio.

10. ASEDAU CYFREDOL - BUDDSODDIADAU

	31 Mawrth 2000 £000	31 Mawrth 1999 £000
Cyfrif Cadw Masnachydd	**37**	8
	37	8

11. DYLEDWYR – dyledus o fewn blwyddyn

	31 Mawrth 2000 £000	31 Mawrth 1999 £000
Dyledwyr Masnachol	**49**	66
Blaendaliadau ac Incwm Cronedig	**75**	65
Blaendal y Gronfa Bensiwn	**59**	7
Cronfeydd Preifat	**27**	99
	210	237

12. CREDYDWYR – i'w talu o fewn blwyddyn

	31 Mawrth 2000 £000	31 Mawrth 1999 £000
Credydwyr Masnachol	**112**	34
Credydwyr Eraill	**-**	3
Croniadau	**75**	110
Trethi ac Yswiriant Gwladol	**129**	97
	316	244

13. SYMUDIADAU MEWN CRONFEYDD

	Ar Ebrill 1999	Mewnlif Adnoddau	Adnoddau a Wariwyd	Sumudiadau eraill yn ystod y flwyddyn	**Ar 31 Mawrth 2000**
	£000	£000	£000	£000	**£000**
CRONFEYDD CYHOEDDUS					
Cyfyngedig - Cyfalaf	36,039	864	(857)	4,899	**40,945**
- Pryniant	1	531	(707)	173	**(2)**
Cyfanswm Cyfyngedig	36,040	1,395	(1,564)	5,072	**40,943**
Anghyfyngedig	(58)	5,501	(7,711)	2,273	**5**
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus	35,982	6,896	(9,275)	7,345	**40,948**
CRONFEYDD PREIFAT					
Cyfyngedig	565	26	0	(10)	**581**
Anghyfyngedig	5,803	298	(190)	(519)	**5,392**
Cyfanswm Cronfeydd Preifat	6,368	324	(190)	(529)	**5,973**
CYFANSWM	**42,350**	**7,220**	**(9,465)**	**6,816**	**46,921**

15. YMRWYMIADAU CYFALAF

Mae gan y Llyfrgell Raglen Cyfalaf Dreigl dros bedair blynedd. Ar ddyddiad y fantolen, y mae'r ymrwymiadau sy'n weddill fel y ganlyn:

	31 Mawrth 2000	31 Mawrth 1999
	£000	£000
Dan gytundeb	**70**	139
Wedi'u hawdurdodi ond heb fod dan gytundeb	**241**	507
	311	646

Talodd pob ymrwymiad cyfalaf hyd at 31 Mawrth 1999 yn ystod y blwyddyn ariannol, heblaw am daliad o £10,000 ynglŷn ag arian wrth gefn o'r gontract i adeiladu'r trydydd adeilad. Disgwylir bydd y swm hyn yn taladwy yn ystod y blwyddyn ariannol 2000/01. Disgwylir y bydd pob ymrwymiad hyd at 31 Mawrth 2000 yn daladwy yn ystod y blwyddyn ariannol 2000/01.

15. CYSONI GWARGED GWEITHREDU Â LLIF ARIAN NET O WEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

	1999/2000	1998/1999
	£000	£000
Adnoddau net a dderbyniwyd/(wariwyd) ar gyfer y flwyddyn ariannol	**28**	(23)
Dibrisiant	**857**	722
(Cynnydd)/Lleihâd mewn dyledwyr	**27**	(82)
Cynnydd/(Lleihâd) mewn credydwyr	**72**	(13)
	984	604

16. GWARIANT CYFALAF Â BUDDSODDIADAU ARIANNOL

	1999/2000	1998/1999
	£000	£000
Talidau i gaffael asedau sefydlog diriaethol	**(1,124)**	(594)
Talidau i gaffael buddsoddiadau	**(3,609)**	(4,831)
Derbyniadau o werthu buddsoddiadau	**3,824**	4,342
	(909)	(1,083)

17. CYSONI LLIF ARIAN NET Â SYMUDIADAU MEWN CRONFEYDD NET

	1999/2000	1998/1999
	£000	£000
Cronfeydd net ar 1 Ebrill	**65**	544
Mewn-lif/(All-lif) arian net	**46**	(76)
Cynnydd/(Lleihâd) mewn buddsoddiad asedau cyfredol	**29**	(403)
Crofeydd net ar 31 Mawrth	**140**	65

18. TRAFODION Â CHYRFF PERTHYNOL

Hyd at 30 Mehefin 1999 ystyriwyd y Llyfrgell yn Gorff Cyhoeddus Anadrannol a noddir gan y Swyddfa Gymreig. Ar 1 Gorffennaf 1999 newidiwyd y Llyfrgell i fod yn Gorff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad. Ar gyfer cyfrifon 1999/2000 ystyrir y Swyddfa Gymreig yn ail gysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn derbynia'r Llyfrgell arian gan y Cynulliad, ar ffurf Grant Cynnal, Grant Pwrcasu a Grant Cyfalaf.

Derbyniodd y Llyfrgell £20,000 yn 1999/2000 gan Brifysgol Cymru i wneud cyfraniad i Uned Gydymffurfio S4C seiliedig ar ymarfer arolygu ddi-baid a chyngor ymgynghorwyr annibynnol. Mae Mrs Elan Closs Stephens, sy'n aelod o Gyngor a Llys Llywodraethwyr y Llyfrgell, yn Ddarlithydd Uwch yn y Brifysgol.